

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу **Федорук Наталії Миколаївни** за темою **«Вплив різних рівнів протеїну і лізину на продуктивність та обмін речовин у страусів африканських»** подану у спеціалізовану вчену раду Д 27.821.01 для прилюдного захисту на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.02 – годівля тварин і технологія кормів

Питання контролю якості комбікормів в годівлі птиці, особливо такої, як страуси є актуальним з точки зору розвитку в нашій країні нової галузі сільськогосподарського виробництва. Адже відомо, що у структурі собівартості продукції птахівництва вартість кормів є високою і може становити 70% і вище. Відповідно до цього дотримання вимог до їх якості може бути вирішальним фактором виробництва спеціальних комбікормів, які можливо виготовляти в умовах конкретного господарства. Тому в світлі сучасних реформ в аграрному секторі експериментальні дослідження щодо оптимального рівня сирого протеїну та лізину в комбікормах для самок страусів з метою більш детального їх балансування набуває все більшої актуальності, що пов'язано з проблемою розкриття невивчених закономірностей процесів засвоєння поживних речовин в організмі цієї птиці.

Дисертаційні дослідження Федорук Н.М. є складовою частиною тематики кафедри технології кормів, кормових добавок і годівлі тварин Білоцерківського національного аграрного університету: «Перетравність корму, обмін речовин та продуктивні якості страусів африканських за різних рівнів протеїнового та амінокислотного живлення» (номер державної реєстрації 0107U 012307) під науковим керівництвом відомого вченого у галузі годівлі та фізіології живлення тварин і птиці доктора сільськогосподарських наук, професора Бомка Віталія Семеновича.

Дисертаційна робота виконана на достатньому поголів'ї птиці за добре

продуманими схемами з використанням у дослідженнях зоотехнічних (яєчна продуктивність, морфологічні та інкубаційні якості яєць); фізіологічних (перетравність і баланс поживних речовин); хімічних (визначення вмісту у кормах окремих поживних речовин); морфологічних (показники крові); біохімічних (вміст в крові окремих елементів); біометричних методів і методик та економічні методи досліджень. Розроблені схеми передбачали проведення двох науково-господарських та один балансовий дослід, а також одна виробнича апробація результатів досліджень в умовах страусиної ферми «Ковінька» Рокитнянського району Київської області, що забезпечило вивчення широкого спектру показників обміну речовин і якості продукції та дозволило автору одержати достовірно підтверджені дані, які поза усякими сумнівами мають важливе як наукове, так і практичне значення.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше проведено комплексні дослідження щодо експериментального встановлення оптимального протеїново-амінокислотного живлення такого виру птахів, як страуси у період їх активної яєчної продуктивності. За результатами балансового дослідження підтверджено зростання засвоєння основних поживних речовин у період яйцекладки при вмісті в складі зернової суміші 17,0% сирого протеїну та 1,1% лізину. Несучість самок африканських страусів зросла на 10,2% за одночасного підвищення на 2,3% маси яйця. Розрахунки економічної ефективності досліджень також підтвердили доцільність використання в годівлі самок страусів розробленої структури комбікорму із вмістом сирого протеїну і лізину.

Наукова новизна одержаних результатів підтверджена «Рекомендаціями щодо використання комбікормів для самок африканського страуса» та деклараційним патентом на винахід. Все це засвідчує про своєчасність даної теми для розвитку галузі страусівництва в Україні, має як наукове так і практичне значення.

Практичне значення отриманих наукових результатів. Значимість проведених досліджень для науки та практики полягає в тому, що отримані

результати експериментальних досліджень дають підставу стверджувати про доцільність застосування у раціоні самок африканського страуса комбікорму вищевказаної структури та поживності.

Встановлено оптимальний вміст сирого протеїну та лізину, що сприяє підвищенню несучості на 10,2% у порівнянні до контрольної групи, одержанню додаткового чистого прибутку на 30,3% та рентабельності виробництва яєць на 10,7%.

Результати досліджень можуть бути використані при організації виробництва комбікормів для страусів, доповідались на ряді міжнародних і міжвузівських науково-практичних конференціях та пройшли виробничу апробацію.

Ступінь обґрунтованості наукових положень висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації. Структура, зміст дисертації, результати проведених досліджень їх аналіз і узагальнення, висновки та рекомендації виробництву свідчать, що дисертація спрямована на вирішення конкретної проблеми, а саме: встановити оптимальний рівень сирого протеїну і лізину в комбікормах для самок страусів африканських у період яйцекладки за рахунок динаміки різної міжгрупової їх кількості. Таким чином, дисертантка забезпечила вирішення мети і завдань досліджень в результаті чого було одержано цінні дані для сільськогосподарської науки, а також популяризації галузі страусівництва в Україні.

Цифровий матеріал дисертаційної роботи статистично оброблено, проаналізовано, аргументовано, узагальнено, тому наукова інформація, що одержана дисертанткою не викликає сумніву. Достовірність результатів також повністю підтверджується первинною документацією.

Висновки і пропозиції виробництву логічно виходять із результатів досліджень, глибоко і всебічно обґрунтовані, мають безперечну цінність для сільськогосподарської науки та виробництва.

Кількість і об'єм публікацій є достатній для проведення захисту дисертації, оскільки автором опубліковано 17 наукових праць з них 8 статей

у фахових виданнях, що входять до переліку, затвердженого ДАК МОН України (4 у міжнародних збірниках), 7 тез конференцій, методичні рекомендації та деклараційний патент на винахід. Опубліковані матеріали повністю висвітлюють зміст дисертації.

Загальна оцінка окремих розділів дисертації. Дисертаційна робота викладена на 142 сторінках комп'ютерного тексту, містить 36 таблиць, 4 рисунки, 7 додатків. Робота має загальноприйняті розділи: перелік умовних позначень, вступ, результати досліджень, узагальнення результатів досліджень, а також висновки та пропозиції виробництву.

Список використаної літератури включає 275 найменувань, у тому числі 105 латиницею. Дисертантка дотрималася вимог ДАКу щодо написання роботи, про що свідчить її структура. Зокрема у вступній частині (с. 5-9) досить чітко сформульовані мета і завдання досліджень, висвітлені положення, що виносяться на захист, а також викладено позиції, які вказують на новизну та практичну цінність проведених досліджень по дисертації.

В теоретичній частині (Розділ 1, с.10-31) висвітлені питання науково-практичного значення сирого протеїну, його рівня в живленні страусів продуктивного періоду утримання. Звернуто увагу на публікації в яких узагальнено питання якісних показників протеїну, а саме: амінокислотне живлення і особливо забезпечення лізином. Належна увага в літературному огляді надається біологічним особливостям організму страусів, яких успішно можна вирощувати на фермах, так як вони досить легко піддаються вирощуванню в неволі через наявність доброзичливої вдачі.

В методичній частині (Розділ 2, с. 32-38) представлено загальні схеми досліджень, умови їх проведення, а також методики визначення окремих показників. Інформація розділу достатня і відповідає вимогам.

В третьому розділі (с. 39-103) викладені матеріали одержані в результаті проведених двох науково-господарських і одного балансового дослідів. Всі дослідження спрямовані на вивчення впливу різних рівнів протеїну і лізину в комбікормах на ячну продуктивність та обмін речовин в

організмі самок страуса африканського.

На основі проведених досліджень автор рекомендує оптимальний вміст у комбікормі сирого протеїну і лізину при годівлі страусів, наводяться результати загального стану організму за гематологічними показниками. Дається економічна оцінка ефективності згодовування комбікорму з запропонованим вмістом протеїну і лізину.

Четвертий розділ (с.104-113) обговорення та узагальнення результатів досліджень поданий на 10 сторінках. Переконаливо обґрунтовано одержані закономірності та проведено порівняльний аналіз і узагальнено власні дослідження з досягненнями вітчизняних та зарубіжних вчених.

Завершується дисертаційна робота висновками і пропозиціями виробництву, додатками та списком використаної літератури, які викладені згідно вимог.

Дисертація викладена державною мовою на достатньо високому рівні грамотності і кваліфікованості здобувача, згідно вимог «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань».

Зауваження. Оцінюючи дисертаційну роботу Федорук Н.М. в загальному позитивно вважаю за необхідне зробити деякі зауваження та дискусійні положення враховуючи оцінку всіх розділів:

1. Оцінюючи розділ 1 «Огляд літератури» слід відмітити його досить широку і конкретну інформацію щодо рекомендованих рівнів сирого протеїну та якісних його показників в структурі комбікормів для птиці. При цьому особливої уваги заслуговує оцінка літературних джерел з питань системи нормованої годівлі страусів. Огляд літератури складає позитивне враження.

2. В авторефераті, а також дисертаційній роботі повністю висвітлено мету і завдання досліджень, проте при оцінці вмісту основних поживних речовин у комбікормі дослідних груп страусів спостерігається деяке зниження вмісту сирогої клітковини та жиру, тоді як їх перетравність зростає. Чим таку тенденцію можна пояснити? (автореферат стор.7 і 10).

3. На наш погляд вимагає деякого з'ясування і кількості «п» в таблицях автореферату. В першому випадку це $p=3$; $p=6$; $p=180$; $p=34-40$ (табл. 4,5,6,7).

4. Чим можна пояснити вибір для проведення досліджень в обраній динаміці вмісту сирого протеїну у 100 г комбікорму від 15 до 18%. Разом з тим про лізин нічого не згадується, який вміст цієї амінокислоти?

5. При характеристиці окремих дослідних даних проводиться занадто детальних аналіз цифрового матеріалу (відхилення у 2-3 і більше %, тощо), а для кандидатської дисертації доцільніше вказувати загальні тенденції, суттєві відмінності.

6. Потребує пояснення взаємозв'язок між показниками продуктивності самок страусів в період яйцекладки та результатами інкубаційних якостей яєць, зокрема чи впливали ці показники на майбутній ріст і розвиток молодняку.

7. У пропозиціях виробництву бажано було ще додатково конкретизувати рекомендований рівень сирого протеїну і лізину, а саме: з якою структурою комбікорму та вмістом основних поживних речовин.

Загальний висновок. Вважаю, що вказані зауваження в цілому не знижують наукової та практичної цінності проведених досліджень і основних висновків дисертаційної роботи. Дисертація Федорук Наталії Миколаївни за темою: «Вплив різних рівнів протеїну і лізину на продуктивність та обмін речовин у страусів африканських» є завершеною науковою працею, виконана з використанням сучасних методик, у ній отримані результати щодо організації повноцінної годівлі страусів комбікормом виготовленого на основі сировинних компонентів зони Лісостепу України.

Як вже було сказано, дисертаційна робота є актуальною, містить наукову новизну та має вихід у виробництво. Зроблені висновки і пропозиції повністю витікають із одержаних автором даних і розкривають зміст кожного з розділів дисертації. Результати можуть бути використані в науково-дослідній роботі, навчальному процесі, а також господарствах, які займаються такою галуззю, як страусівництво.

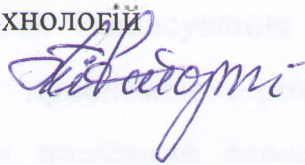
Автореферат у повній мірі відображає основні положення дисертації і відповідає вимогам щодо його написання.

Оцінюючи в цілому теоретичний і науково-практичний рівень проведених і викладених в дисертації результатів експериментальних досліджень та значення отриманих даних для наукової навчальної і виробничої діяльності вважаю, що дисертаційна робота «Вплив різних рівнів протеїну на продуктивність та обмін речовин у страусів африканських» за формою, обсягом досліджень та змістом відповідає вимогам ДАК України, щодо кандидатських дисертацій, а її виконавець Федорук Наталія Миколаївна на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.02 – годівля тварин і технологія кормів.

Офіційний опонент :

доктор сільськогосподарських наук,
професор, завідувач кафедри
годовлі тварин і технології кормів

Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З.Гжицького

Півторак Я.І.

Підпис проф. Півторака Я.І.

Засвідчую зав. відділом кадрів

ЛНУВМ та БТ ім. С.З.Гжицького

Ковтун А.А.

ВІДІЛ
КАДРІВ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ КАДРІВ
Львівського
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ІМ. С.З.ГЖИЦЬКОГО